

درس ۲۳ عقاید و سبک زندگی مردم در ایران باستان

نکات مهم درس

مورخان موفق شده اند با توجه به شواهد و مدارکی که از آن دوران بر جای مانده تا اندازه ای به شیوه زندگی مردم در ایران باستان پی ببرند. در ایران باستان تعلیمات مذهبی نقش بسیاری در زندگی فردی و اجتماعی داشت، اقوام آریایی بعضی عناصر خلقت مانند {آب، آتش، خاک، باد} را مقدس می شمردند و برای آنها ایزدانی قائل بودند.

دین

زرتشت پیامبر ایران باستان که قبل از سلسله ی مادها می زیست در اندیشه ی اصلاح عقاید مذهبی برآمد او مردم را به پرستش اهورا مزدا خدای بزرگ یکتا دعوت می کرد و پیروان خود سفارش می کرد که به منظور یاری اهورا مزدا {پندار نیک، گفتار نیک، کردار نیک} را سرمشق زندگی خود قرار دهند.

بقایای آتشکده تپه میل، جاده ری - ورامین - تهران

زیارتگاهی در استان یزد از مکان های مقدس زرتشتیان

پس از مرگ زرتشت پیروانش همه ی تعالیم او را در کتابی به نام اوستا جمع آوری کردند. به تدریج آیین زرتشتی در میان اقوام ایرانی رواج یافت .

ایرانیان باستان ، آتش را مقدس می شمردند، در دوره ی ساسانیان آتشکده های بسیاری در گوشه و کنار ایران ساخته شدند. در دوره ساسانیان، اگرچه اغلب مردم دین زرتشتی داشتند و حکومت از آن دین پشتیبانی می کرد، اما پیروان دین های مسیحی، یهودی، بودایی و مانوی نیز در ایران زندگی می کردند. در این دوره، موبدان زرتشتی با رواج و گسترش دین های دیگر در ایران مخالف بودند و نسبت به پیروان سایر ادیان سخت گیری می کردند.

در دوره ساسانیان دین زرتشتی، دین رسمی کشور اعلام شد

تغذیه و آداب غذا خوردن

غذای اصلی مردم در آن دوره غلات مخصوصا گندم و جو بود که آنها را آرد می کردند و با آن ، نان و انواع شیرینی را می پختند. علاوه بر نان، از انواع گوشت حیوانات اهلی ، گوشت پرندگان شکاری، تخم پرندگان، شیر بز و میوه ها و سبزیجات و شربت ها برای تغذیه استفاده می شود.

ایرانیان باستان برای آرد کردن غلات ، آسیاب های آبی را ابداع کرده بودند.

ایرانیان باستان مواد غذایی مانند روغن زیتون را از {یونان} و انواع ادویه را از {هندوستان} وارد می کردند .

تنگ نقره ای ساسانی

بشقاب زرین متعلق به دوره ساسانی

آداب بر سر سفره نشستن....

۱- سخن گفتن به هنگام غذا را گناه می شمردند

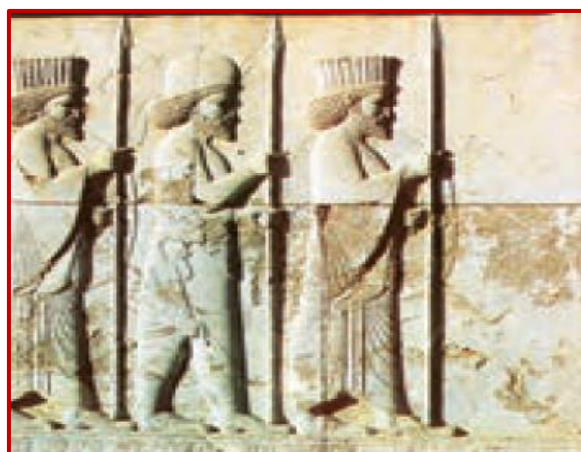
۲- شستن دست ها قبل و بعد خوردن غذا

۳- خواندن دعای نان در ابتدا و پایان غذا

ایرانیان باستان از ظروف سفالی، سنگی و فلزی استفاده می کردند

پوشاک

بیشتر آنچه که ما از پوشاک مردم آن دوره می دانیم مربوط به مجسمه ها و نقاشی ها یا تصاویری به جا مانده از آن دوره است که بر روی سنگ ها، ظروف یا سکه ها نقش بسته اند البته باستان شناسان نمونه هایی از وسایل و ابزار تولید پوشاک مربوط به ایران باستان را نیز کشف کرده اند شواهد و مدارک به جا مانده نشان می دهد که مردان و زنان ایران باستان به پوشش بدن اهمیت می دادند و از برهنگی اجتناب می کردند **ایرانیان، از نخستین کسانی بودند که شلوار را طراحی کردند و پوشیدند. شلوار و بالاپوش های آستین دار و کلاه نمدی پوشاک اصلی مردان بود.**

زنان نیز از شلوار، پیراهن های بلند و نوعی سربند استفاده می کردند. لباس های ایرانی مورد توجه بزرگان و درباریان روم و یونان بود و اغلب سعی می کردند از طرح لباس های ایرانی تقلید کنند

ورزش

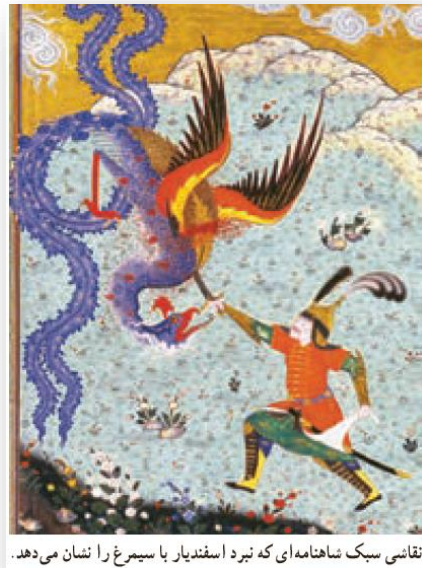
از دیرباز مردم ایران به ورزش های رزمی و پهلوانی چون کشتی علاقه مند بوده اند و پهلوان و پهلوانی در تاریخ کهن ما ریشه دارد فردوسی در کتاب شاهنامه از دلاوری اسطوره هایی چون رستم، سهراب، سیاوش، گردآفرید و ... در ایران باستان سخن گفته است.

هرودوت نوشته است: ایرانیان به فرزندان خود سه چیز را می آموختند
۱. سوارکاری، ۲. تیراندازی، ۳. راستگویی

سوارکاری و تیراندازی و شکار از ورزش های مورد علاقه مردم آن دوره بوده و پرتاب سنگ یا فلاخن و نیزه و زوبین نیز رواج داشته است. بسیاری از پژوهشگران معتقدند چوگان بازی ورزشی است که ایرانیان باستان آن را ابداع کرده اند و سپس از ایران به سایر کشورها راه یافته است. در شاهنامه فردوسی به چوگان بازی اشاره شده است. در زمان هخامنشیان و ساسانیان این ورزش انجام می شده است.

تصویری از بازی چوگان در ایران امروز

نقاشی سبک شاهنامه ای که نبرد اسفندیار با سیمرغ را نشان می دهد.

امروزه، چوگان بازی یکی از ورزش های جهانی محسوب می شود. در این ورزش، اسب سواران از یک چوب دستی به نام چوگان و یک گوی استفاده می کنند .

جشن ها

در عهد باستان مردم ایران در طی سال، چندین جشن برپا می کردند و شاد زیستن را یک موهبت الهی می دانستند. واژه جشن از یَشت و یسنه اوستایی گرفته شده که به معنای پرستیدن و نیایش است

بیشتر جشن های آن دوره اهمیت دینی داشته و با نیایش به درگاه خداوند همراه بوده است جشن ها همچنین ارتباط زیادی با تغییر فصل ها و شروع و پایان کار کشاورزی داشتند. جشن نوروز، جشن سده و جشن مهرگان از مهم ترین جشن های آن دوره بوده است

جشن نوروز

نوروز یکی از بزرگ ترین و باشکوه ترین جشن های ایران باستان بوده که در آغاز فصل بهار برگزار می شده است. نوروز در نزد مردم آن زمان پیام آور نو شدن سال و رویش طبیعت و شروع فعالیت های کشاورزی بود. زمان پیدایش نوروز به درستی معلوم نیست، اما در برخی از کتاب های کهن مانند شاهنامه فردوسی، این جشن را به زمان تاج گذاری جمشید پادشاه اسطوره ای ایران نسبت

تقاسی هدیه آوران جشن نوروز در تخت جمشید

می دهند. در عهد باستان، خانواده های ایرانی بر سر سفره نوروزی به درگاه آفریننده هستی دعا می کردند، به یکدیگر هدیه می دادند و شادباش می گفتند. شواهد و مدارک نشان می دهد که این جشن در زمان هخامنشیان در تخت جمشید برگزار می شد و پس از آن، سلسله های دیگر نیز نوروز را گرامی داشته اند. در هر یک از روزهای عید نوروز، طبقه ای از مردم به دیدار شاه می آمدند.

جشن نوروز در زمان ما

آغاز فصل بهار و نو شدن طبیعت یکی از نشانه های عظمت و رحمت خداوند است پس از اسلام، ایرانیان، ظاهر و شکل نوروز را نگه داشتند، اما محتوا و سنت های آن را عوض کردند. نوروز باستانی، نوروز پادشاهان و فرصتی برای آنها بود تا بزرگی خود را به رخ مردم بکشند و از آنها هدیه بگیرند.

اما امروزه، نوروز ایرانی، سنتی مردمی و وسیله ای برای ارتباط قلبی میان مردم و خداوند است. مردم به مناسبت نوروز، جشن گرفته و قرآن بر سر سفره هفت سین می گذارند. آنها به دیدار بزرگ ترهای فامیل رفته و به یکدیگر هدیه می دهند در ایام نوروز، زیارتگاه های مختلفی همچون حرم

امام رضا از شلوغ ترین مکان ها در ایران است و همه در هنگام تحویل سال، مشغول دعا و سخن گفتن با خدا هستند.

نوروز هدیه فرهنگ ایران به جهانیان

آیا می دانید که اکنون، نوروز(اول فروردین) یک روز جهانی است و علاوه بر ایران، در برخی کشورها و نقاط دیگر جهان، این روز جشن گرفته می شود.

سوالات متن درس ۲۳

- ۱- اقوام آریایی چه چیزهایی را مقدس می شمردند؟
- ۲- زرتشت که بود؟
- ۳- زرتشت مردم را به چه چیزی دعوت می کرد؟
- ۴- آیین زرتشت چگونه آیینی بود؟
- ۵- زرتشت به پیروان خود چه سفارشی می کرد؟
- ۶- تعالیم زرتشت در کدام کتاب توسط پیروانش گرد آوری شد؟
- ۷- در دوره ی ساسانیان دین رسمی کشور چه بود؟
- ۸- در دوره ی ساسانیان علاوه بر دین زرتشت پیروان کدام دین ها در ایران زندگی می کردند؟
- ۹- موبدان زرتشتی در ارتباط با دین های دیگر چگونه بر خورد می کردند؟
- ۱۰- غذای اصلی مردم ایران باستان چه بود؟
- ۱۱- ایرانیان باستان برای آرد کردن غلات از چه چیزی استفاده می کردند؟
- ۱۲- در ایران باستان روغن زیتون و ادویه از چه مناطقی وارد ایران می شد؟
- ۱۳- آداب غذا خوردن در ایران باستان چگونه بود؟

- ۱۴- ما چگونه از نوع پوشاک و ابزارهای تولید پوشاک در ایران باستان مطلع شده ایم؟
- ۱۵- مردان و زنان در ایران باستان نسبت به پوشش بدن چه اعتقادی داشتند؟
- ۱۶- پوشاک اصلی مردان در ایران باستان چگونه بود؟
- ۱۷- پوشاک زنان در ایران باستان چگونه بود؟
- ۱۸- ایرانیان از گذشته به کدام ورزش ها علاقه داشتند؟
- ۱۹- به گفته ی هرودت، ایرانیان در گذشته چه چیز هایی را به فرزندان خود آموزش می دادند؟
- ۲۰- ورزش های مورد علاقه ی مردم ایران باستان چه ورزش هایی بوده است؟
- ۲۱- ورزش چوگان در کدام دوره از ایران باستان انجام می شده است؟
- ۲۲- بیشتر جشن ها در ایران باستان چه اهمیتی داشت؟
- ۲۳- مهم ترین جشن ها در ایران باستان کدام جشن ها بودند؟
- ۲۴- باشکوه ترین جشن ایرانیان باستان چه جشنی بود؟
- ۲۵- نوروز در نزد مردم ایران باستان پیام آور چه بود؟
- ۲۶- کتاب های کهن فارسی جشن نوروز را به چه زمانی نسبت می دهند؟
- ۲۷- نوروز باستانی چگونه نوروزی بود؟
- ۲۸- امروزه جشن نوروز چه ویژگی دارد؟
- ۲۹- امروزه ایرانیان چگونه نوروز را جشن می گیرند؟

پاسخ سؤالات متن درس ۲۳

۱- اقوام آریایی برخی از عناصر خلقت مانند آب و آتش، خاک و باد را مقدس می شمردند و برای آنها خدایانی قائل بودند.

۲- زرتشت، پیامبر ایران باستان که قبل از سلسله ی مادها می زیست، در اندیشه ی اصلاح عقاید ایرانیان برآمد.

۳- او مردم را به پرستش اهورامزدا، خدای بزرگ و یکتا دعوت کرد.

۴- در آیین زرتشت، اهورا مزدا منشا خیر و خوبی ها بود و همواره با اهریمن که سرچشمه ی شر و بدی ها به شمار می رفت، در حال مبارزه بود.

۵- سفارش می کرد که به منظور یاری اهورامزدا، پندار نیک، گفتار نیک و کردار نیک را سرمشق زندگی خود قرار دهند.

۶- اوستا

۷- دین زرتشتی

۸- پیروان دین های مسیحی، یهودی، بودایی و مانوی

۹- در این دوره، موبدان زرتشتی با رواج و گسترش دین های دیگر در ایران مخالف بودند و نسبت به پیروان سایر ادیان سخت گیری می کردند.

۱۰- غذای اصلی مردم، غلات مخصوصا گندم و جو بود که آنها را آرد می کردند و با آن، نان و انواع شیرینی ها را می پختند.

۱۱- آسیاب های آبی را ابداع کرده بودند.

۱۲- روغن زیتون از یونان- ادویه از هندوستان

۱۳- مردم ایران باستان، با آداب خاصی بر سر سفره می نشستند- آنها سخن گفتن به هنگام غذا خوردن را گناه می دانستن د- شستن دست ها قبل و بعد از غذا خوردن - خواندن دعای نان در ابتدا و پایان غذا.

۱۴- بیشتر آنچه که ما از پوشاک مردم آن دوره می دانیم مربوط به مجسمه ها و نقاشی ها یا تصاویری به جامانده از آن دوره است که بر روی سنگ ها، ظروف یا سکه ها نقش بسته اند. البته باستان شناسان نمونه هایی از وسایل و ابزار تولید پوشاک مربوط به ایران باستان را نیز کشف کرده اند.

۱۵- مردان و زنان ایران باستان به پوشش بدن اهمیت می دادند و از برهنگی اجتناب می کردند.

۱۶- شلوار و بالاپوش های آستین دار و کلاه نمدی.

۱۷- شلوار، پیراهن های بلند و نوعی سر بند.

۱۸- ورزش های رزمی و پهلوانی چون کشتی.

۱۹- سوار کاری، تیراندازی، راستگویی.

۲۰- سوار کاری، تیراندازی، شکار و پرتاب سنگ با فلاخن و نیزه و زوبین.

۲۱- هخامنشیان و ساسانیان.

۲۲- بیشتر جشن های آن دوره اهمیت دینی داشته و با نیایش به درگاه خداوند همراه بوده است.

۲۳- جشن نوروز، جشن سده، جشن مهرگان.

۲۴- نوروز که در آغاز فصل بهار برگزار می شده است.

۲۵- پیام آور نو شدن سال و رویش طبیعت و شروع فعالیت های کشاورزی بود.

۲۶- به زمان تاج گذاری جمشید پادشاه اسطوره ای ایران

۲۷- نوروز باستانی، نوروز پادشاهان و فرصتی برای آنها بود تا بزرگی خود را به رخ مردم بکشند و از آنها هدیه بگیرند.

۲۸- امروزه، نوروز ایرانی، سنتی مردمی و وسیله ای برای ارتباط قلبی میان مردم و خداوند است.

۲۹- مردم به مناسبت نوروز، جشن گرفته و قرآن بر سر سفره هفت سین می گذارند. آنها به دیدار بزرگ تر های فامیل رفته و به یکدیگر هدیه می دهند.